

Živý obraz: Škodu nezjistí, kdo se pojistí

Jára Cimrman

Dr. Zdeněk Svěrák:

Na závěr této přehlídky Cimrmanových živých obrazů se pokusíme o inscenaci jednoho z jeho velkých výjevů, který Cimrman zkomponoval pro Vzájemně pojišťovací banku Slávii a který nese název „Škodu nezjistí, kdo se pojistí“. Bankovní

úředníci ho předváděli každou sudou hodinu ve dvoraně pojišťovny jako náborovou akci.

(Svěrák nahlédne do náčrtku.)

V centru obrazu stojí pojišťovací agent.

(Do středu scény se postaví herec v buřince a s aktovkou v ruce.)

V pozadí vpravo je trojice nepojištěnců.

(Tři herci se postaví na určené místo.)

Vlevo se postaví pojištěný rolník.

(Herec ve venkovském s hráběmi zaujme své místo.) Víc už nás není, takže teď

bychom potřebovali pomoc z publika. Potřebujeme tři muže. Nebojte se, jenom se

posadíte tady na tu lavičku. Jde vlastně jen o kompoziční vyvážení obrazu.

(Předpokládáme, že dobrovolníci z publika se nechají získat.)

Po rolníkově boku má stát jeho žena, takže bych prosil jednu z divaček, stáří

nerozhoduje...

(Získaná dobrovolnice přijde na jeviště.)

A nyní ten výjev propracujeme.

Představitelé nepojištěnců se charakterově odlišují. První nepojištěnec je už

pevně rozhodnut, že se dá pojistit. Zvedne tedy ruku a hlásí se o příslušné tiskopisy.

Druhý je na vahách, zda má uzavřít pojistku plnou, anebo jen částečnou. Vyjádří to

tak, že bude hledět zamyšleně do publika. Konečně třetí by se také rád pojistil, ale

pro jistotu kontroluje výši své hotovosti. Vydržte prosím v těchto pozicích.

Nyní tito pánové na lavičce. První bude představovat zatvrzelého odpůrce pojišťovací myšlenky, který na to jaksepatří doplatil. Nebyl pojištěn a vyhořel. Ale

ani to ho nepoučilo, tváří se zpupně, pojistit se nedá. Je to postava nesympatická,

záporná, možná, že by bylo lepší, kdybyste si přeseďl s tím pánem vedle, ten se mi

na to zdá lepší typ.

Druhý sedící také vyhořel. Proti požáru pojištěn byl, ale nezaplatil včas pojistnou splátku.

Třetí sedící pán je nešťastný – také vyhořel. Pojištěn sice byl, ale proti krupobití.

Teď přejdeme k levé části obrazu: Pojišťovací agent ukazuje váhajícím nepojištěncům i zdrceným pojištěncům šťastně pojištěnou rodinu. Vyhořela, ale byla pojištěna a včas splácela pojistné částky. Proto může být po požáru spokojena. Té mladé

paní dáme šátek, aby nám dostala venkovský charakter, a pan manžel bude tak laskav a udělá vás maminkou.

(Technik přinese dobrovolnici loutku dítěte.)

A chybí nám už jen ústřední postava obrazu, máme tady pro ni připraven piedestal. Je to Slávie, symbol banky Slávie. Mělo by to být mladé děvče, nebo mladá paní, která ponese na tácku tady ten dům a bude ho nabízet pohořelcům.

Takže bych prosil další dobrovolníci z řad diváků, úkol je to celkem jednoduchý, jenom, jak tady vidím (nahlédne do náčrtu), je tu takový drobný detail, ta dívka musí být nahá.

Tak úplně nahá ne, má přes prsa, respektive mezi prsy šerpu v národních barvách.

Tak, kdo se hlásí? – Vy jste se hlásila? Ne? Ale už jste byla na vahách... Skutečně, není třeba se toho obávat, ta scéna má vždycky velký úspěch.

Než se rozmyslíte... nedávno jsme dostali zajímavý dopis z Pardubic. Jedni manželé se nám v něm svěřují, že se na základě účinkování v tomto živém obraze

před dvěma lety seznámili. Ten pán si prý koupil lístek až do poslední řady a viděl

svou budoucí ženu prvně v životě, a hned jako banku Slávii. Často na to prý vzpomíná. Paní doslova píše: „Manžel často lituje, že tenkrát nesehnal lístek k někam dopředu, aby lépe viděl.“

Už se některá divačka rozmyslela? Ne? Takže sáhneme opět k nouzovému řešení. Svlékněte doktora Pence.

(Dr. Penc vejde v plavkách a s šerpou přes prsa. Dostane tácek s modelem domku a v nakročené póze ho nabízí rodině s dítětem.)

A my na sebe necháme Cimrmanův živý obraz tiše až do přestávky působit.

Ještě si všimněte takové zajímavosti: postava váhajícího nepojištěnce, je to

tenhle (dojde k zmíněnému herci), má jednu zvláštnost. Ať ho pozorujete z kterékoli strany, vždycky se na vás dívá. To je takové tajemství starých mistrů – na Hluboké mají například takový obraz. My dodnes nevíme, jakou techniku k tomu efektu

Cimrman použil.

Můžeme se o tom přesvědčit. Teď se přesvědčí levá půlka sálu... (zmíněný herec nepokrytě stočí oči naznačeným směrem)... ano, vidíte? A teď pravá polovina a sálu. (Hra se opakuje.) Takže odměníme Cimrmanův živý obraz potleskem a uděláme si přestávku.